

Discussienotitie jaarwisseling

Inleiding

De jaarwisseling is een jaarlijks terugkerend evenement met impact op de openbare orde, veiligheid en leefbaarheid in de gemeente Oirschot. Op 10 december 2024 heeft de raad naar aanleiding van een motie over vuurwerkoverlast gesproken over dit thema. Er was onvoldoende draagvlak voor het opstellen van een analyse van de binnengekomen meldingen en incidenten van de afgelopen 2 jaar, maar uit deze vergadering bleek dat er wel behoefte is om in het voorjaar 2025 in de gemeenteraad een breed gesprek te voeren over een toekomstbestendige jaarwisseling. In deze discussienotitie worden scenario's aangedragen die het startpunt vormen van de discussie. De uitkomsten van deze discussie worden later onderzocht en opnieuw met de raad gedeeld worden.

Scenario's

1. Uitbreiding communicatie
2. Uitbreiding BOA-capaciteit
3. Instellen cameratoezicht
4. Uitbreiding voorlichting
5. Uitbreiding vuurwerkvrijezones
6. Lokaal vuurwerkverbod
7. Lokaal vuurwerkverbod (onthefing dorps- en wijkverenigingen)
8. Vuurwerkshow
9. Stimuleren buurt- en wijkinitiatieven
10. Afwachten landelijk vuurwerkverbod

1. Uitbreiding communicatie

Een van de speerpunten rondom de jaarwisseling was de communicatie met betrekking tot vuurwerkoverlast. Er is ingezet op het tijdig informeren van inwoners over regelgeving, vuurwerkvrije zones en meldmogelijkheden. Deze lijn kan in de komende jaren verder worden doorontwikkeld en uitgebreid om de effectiviteit te vergoten.

Uit meldingen blijkt dat de overlast door vuurwerk al vanaf begin oktober toeneemt. Dit onderstreept het belang van een vroegtijdige en continue informatiecampagne. Door eerder in het jaar met gerichte communicatie te straten kan mogelijk worden bijgedragen aan bewustwording en gedragsverandering bij inwoners.

Daarnaast is de afgelopen jaarwisseling ingezet op heldere communicatie over de vuurwerkvrijezones. Hiervoor is een kaart opgesteld met de verschillende zones in het centrum

van Oirschot. Deze aanpak kan verder worden uitgebreid door soortgelijke kaarten te maken voor de gehele gemeente.

Daarnaast kunnen ook andere relevante onderwerpen rondom de jaarwisseling duidelijker worden gecommuniceerd.

Een aandachtspunt bij deze aanpak is echter dat communicatie niet direct leidt tot een vermindering van vuurwerkoverlast. Daarnaast kan het bereik en de effectiviteit van de boodschap variëren per doelgroep. Het is daarom van belang om de communicatiestrategie te evalueren en waar nodig aan te passen.

Punt voor debat 1

Is de huidige communicatie voldoende effectief om vuurwerkoverlast terug te dringen, of is aanvullende communicatie noodzakelijk?

2. Uitbreiding BOA-capaciteit

Rondom de jaarwisseling kan ervoor gekozen worden om de boa-capaciteit uit te breiden. Deze uitbreiding kan bijdragen aan het sneller oppakken van overlastmeldingen met betrekking tot vuurwerk. Bovendien kan een zichtbare aanwezigheid van BOA's op straat een preventieve werking hebben, omdat potentiële overlastgevers worden afgeschrikt.

Door een uitbreiding van de capaciteit kan ook meer flexibiliteit worden gecreëerd in de inzet van de BOA's. Dit kan bijvoorbeeld door extra patrouilles in te plannen op strategische locaties en kunnen BOA's worden ingezet in de avonduren, zodat zij aanwezig zijn op de momenten dat de overlast vaak het grootst is.

Echter in de inzet van BOA's op oudejaarsavond na 18:00 niet gebruikelijk vanwege de verhoogde veiligheidsrisico's. BOA's beschikken niet over geweldsmiddelen, wat hun mogelijkheden bij agressie of escalaties beperkt. Dit betekent dat er bij een uitbereiding na deze tijd goede afspraken gemaakt moeten worden met de politie.

Toch kent een uitbreiding van de BOA-capaciteit ook enkele aandachtspunten. Het vergroten van de capaciteit betekent niet automatisch dat de pakkans van overlastgevers wordt vergroot. Handhaving van vuurwerkregels is namelijk complex en dient op heterdaad te gebeuren.

Bovendien brengt deze uitbereiding kosten met zich mee en dient de afweging gemaakt te worden of deze uitbereiding alleen noodzakelijk is rondom de jaarwisseling, of dat deze uitbereiding ook breder benut zou moeten worden voor andere handhavingstaken binnen de gemeente.

Punt voor debat 2

Zijn de kosten en veiligheidsrisico's van extra BOA-inzet gerechtvaardigd, of is de huidige BOA-inzet voldoende om een veilige jaarwisseling te garanderen?

3. Instellen cameratoezicht

Cameratoezicht kan een effectief middel zijn om zowel de zichtbaarheid te vergoten als om overtreders af te schrikken. Door camera's te plaatsen op strategische locaties, zoals hotspots en kwetsbare locaties, kan beter worden toegezien op naleving van de vuurwerkregels. Dit kan bijdragen aan een verhoogd gevoel van veiligheid onder bewoners en helpen bij het verminderen van vuurwerkgerelateerde overlast en vernielingen. Daarnaast kan cameratoezicht ondersteunend werken bij de opsporing van overtreders en het verzamelen van bewijsmateriaal voor handhavingsdoeleinden.

Toch brengt het plaatsen van camera's enkele uitdagingen en aandachtspunten met zich mee. Allereerst is een gedegen onderbouwing noodzakelijk om toestemming te krijgen voor instellen van cameratoezicht. De inzet van camera's moet voldoen aan de wettelijke eisen en kan alleen worden toegepast als dit proportioneel en noodzakelijk wordt geacht door de lokale driehoek.

Daarnaast heeft cameratoezicht impact op de privacy van inwoners. Het is belangrijk om transparant te communiceren over het doel en de reikwijdte van de camera-inzet, zodat bewoners op de hoogte zijn van waar en waarom toezicht plaatsvindt. Ook moeten duidelijke richtlijnen worden opgesteld over de opslag en verwerking van de camerabeelden, conform de geldende privacywetgeving.

Een ander praktisch aandachtspunt is de capaciteit die nodig is om de beelden te analyseren. Dit betekent dat er extra uren en middelen moeten worden vrijgemaakt om de beelden te kunnen bekijken.

Punt voor debat 3

Is cameratoezicht een proportioneel middel tegen vuurwerkoverlast?

Wegen de kosten en privacybezwaren zwaarder dan de mogelijke voordelen van cameratoezicht?

4. Uitbreiding voorlichting

Voorlichting speelt een cruciale rol in het bevorderen van bewustwording en gedragsverandering met betrekking tot vuurwerkgebruik en -overlast. Momenteel richt de voorlichting zich alleen op de basisschoolleerlingen. Echter kan het bereik worden vergoot, door leerlingen van het Kempenhorst

College en leden van sportverenigingen ook voor te lichten, waardoor een bredere groep jongeren wordt bereikt.

Ondanks een eventuele uitbreiding van de voorlichting zal deze aanpak niet alle doelgroepen bereiken. Er zullen altijd groepen zijn die moeilijk te beïnvloeden zijn of minder openstaan voor de boodschap.

Punt voor debat 4

Is het uitbreiden van de voorlichting een effectieve manier om vuurwerkoverlast te verminderen en gedragsverandering te realiseren?

5. Uitbreiding vuurwerkrijezones

Momenteel wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn om het aantal vuurwerkrijezones binnen de gemeente uit te breiden. Dit kan bijdragen aan het terugdringen van overlast en schade door vuurwerk, met name op kwetsbare locaties. Door meer vuurwerkrijezones in te stellen, kunnen specifieke gebieden beter worden beschermd tegen de negatieve gevolgen van vuurwerkgebruik.

Een belangrijk aandachtspunt bij de uitbreiding van deze zones is echter de handhaafbaarheid. Om de effectiviteit te waarborgen, is voldoende capaciteit nodig om overtredingen te signaleren en hierop te handhaven.

Punt voor debat 5

Zijn (aanvullende) vuurwerkrijezones effectief zonder extra handhavingscapaciteit, of zijn aanvullende maatregelen nodig om naleving af te dwingen?

6. Lokaal vuurwerkverbod

Het instellen van een lokaal vuurwerkverbod kan een effectieve maatregel zijn om vuurwerkoverlast te verminderen.

Een belangrijk aandachtspunt bij lokaal vuurwerkverbod is echter de handhaafbaarheid. Net als bij vuurwerkrijezones geldt dat er voldoende capaciteit nodig is om naleving te controleren en overtredingen te bestraffen. Zonder aanwezigheid van deze handhaving, zal het verbod onvoldoende worden nageleefd.

Daarnaast kan een verbod leiden tot weerstand onder inwoners die veel waarde hechten aan tradities, zoals het afsteken van vuurwerk tijdens de jaarwisseling.

Punt voor debat 6

Is een lokaal vuurwerkverbod een effectief middel om vuurwerkoverlast te verminderen, of brengt het vooral handhavingsproblemen en weerstand onder inwoners met zich mee zonder dat het probleem daadwerkelijk verdwijnt?

7. Lokaal vuurwerkverbod (ontheffing dorps- en wijkverenigingen)

Een mogelijke middenweg tussen een volledig vuurwerkverbod en het toestaan van particulier vuurwerk is het instellen van een lokaal vuurwerkverbod met de mogelijkheid tot ontheffing voor dorps- en wijkverenigingen. Dit houdt in dat het afsteken van consumentenvuurwerk door particulieren niet is toegestaan, maar dat bepaalde organisatie onder voorwaarden vuurwerk mogen afsteken op een vooraf aangewezen locatie.

Door het verlenen van ontheffingen kan de vuurwerktraditie behouden blijven, terwijl de overlast en risico's beter worden beheerst.

Toch zijn er ook enkele uitdagingen verbonden aan deze aanpak. Zo moeten er duidelijke criteria worden opgesteld voor wie in aanmerking komen voor deze ontheffing en onder welke voorwaarden het vuurwerk mag worden afgestoken.

Verder blijft de vraag in hoeverre een dergelijke regeling daadwerkelijk vuurwerkoverlast vermindert. Het risico bestaat dat inwoners alsnog illegaal vuurwerk afsteken, wat de handhaving complex maakt.

Punt voor debat 7

Biedt een lokaal vuurwerkverbod met ontheffing een werkbaar compromis tussen veiligheid en traditie, of creëert het juist meer onduidelijkheid en handhavingsdruk zonder dat de overlast significant afneemt?

8. Vuurwerkshow

Een gemeentelijke vuurwerkshow kan een alternatief zijn voor consumentenvuurwerk. Door een centrale vuurwerkshow te organiseren die toegankelijk is voor alle inwoners, kan het afsteken van vuurwerk op een gecontroleerde en veilige manier plaatsvinden.

Een vuurwerkshow brengt enkele aandachtspunten met zich mee. Een vuurwerkshow brengt aanzienlijke kosten met zich mee. De gemeente zal een budget moeten reserveren voor de aanschaf van het vuurwerk.

Daarnaast is het onzeker in hoeverre een vuurwerkshow daadwerkelijk bijdraagt aan het verminderen van vuurwerkoverlast tijdens en rondom de jaarwisseling.

Punt voor debat 8

Is een gemeentelijke vuurwerkshow een effectief alternatief dat particulier vuurwerk kan terugdringen, of wegen de kosten en mogelijk beperkte impact niet op tegen de voordelen?

9. Stimuleren buurt- en wijkinitiatieven

De gemeente zou een budget beschikbaar kunnen stellen voor buurt- en wijkinitiatieven. Door stimulatie van deze initiatieven, hebben mensen een alternatief voor het afsteken van vuurwerk. Echter geldt hierbij ook dat er kosten aan verbonden zijn en het de vraag is of de overlast hierdoor wordt verminderd.

Punt voor debat 9

Moet de gemeente actief investeren in alternatieve vieringsvormen, of moet het aan inwoners zelf worden overgelaten om invulling te geven aan de jaarwisseling?

10. Afwachten landelijk vuurwerkverbod

Een van de mogelijke opties is het afwachten van een landelijk vuurwerkverbod. Dit betekent dat er op lokaal niveau geen aanvullende maatregelen worden genomen en dat het beleid ongewijzigd blijft totdat er vanuit de landelijke overheid een definitieve beslissing wordt genomen over een algeheel verbod op consumentenvuurwerk.

Op de korte termijn brengt deze keuze nadelen met zich mee. Het uitblijven van lokale maatregelen betekent dat de vuurwerkoverlast en de hieraan gekoppelde overlast en incidenten, niet direct worden aangepakt. Dit kan leiden tot een aanhoudend hoog aantal meldingen en klachten van inwoners, evenals een blijvende belasting van de politie, handhaving en andere hulpdiensten.

Het is echter onzeker wanneer en in welke vorm een landelijk vuurwerkverbod daadwerkelijk wordt ingevoerd. Hoewel het initiatiefwetvoorstel van Klaver (GroenLinks-PvdA) en Ouwehand (PvdD) op 19 februari 2025 is ingediend om consumentenvuurwerk te verbieden, is de uitkomst daarvan nog niet zeker. Dit betekent dat er mogelijk nog meerdere jaarwisselingen plaatsvinden zonder aanvullende maatregelen.

Punt voor debat 10

Is het verantwoord om af te wachten op een landelijk vuurwerkverbod, of moet de gemeente zelf actief maatregelen nemen om vuurwerkoverlast te beperken?

